

LBRIS

We know
books

Alice Munro s-a născut și a crescut în Wingham, Ontario, și a studiat la Universitatea Western Ontario. A publicat douăsprezece colecții de proză scurtă, un roman și două volume de *Povestiri alese*. Povestirile ei au apărut în revistele *The New Yorker*, *Atlantic Monthly*, *The Paris Review* și în alte publicații, iar volumele ei de proză scurtă au fost traduse în treisprezece limbi. De-a lungul remarcabilei sale cariere a primit numeroase premii și distincții, inclusiv, de trei ori, Premiul pentru Literatură al guvernatorului Canadei și două Premii Giller, Premiul Rea pentru proză scurtă, Premiul Lannan, Premiul W.H. Smith (Anglia), Premiul Pescara (Italia) și National Book Critics Circle Award (SUA). În 2009, pentru întreaga sa activitate literară, a fost distinsă cu Premiul Man Booker International, iar în 2013 i s-a acordat Premiul Nobel pentru Literatură. Alice Munro trăiește în Clinton, Ontario, lângă lacul Huron.

De aceeași autoare, la Editura Litera au mai apărut volumele: *Prea multă fericire*, *Dragă viață*, *Ură*, *prietenie*, *dragoste*, *căsătorie*, *Fugara* și *Dragostea unei femei cumsecade*.

Alice Munro

TÂNĂRA CERȘETOARE

Traducere din limba engleză
MARIANA PIROTEALĂ

LITERA
București

The Beggar Maid

Alice Munro

Copyright © 1977, 1978 Alice Munro

Toate drepturile rezervate

Fotografie copertă © Metra Stelmahere / Trevillion Images

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Tânăra cerșetoare

Alice Munro

Copyright © 2022 Grup Media Litera

pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Alexandra Diaconescu

Corector: Ionel Palade

Copertă: Flori Zahiu-Popescu

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MUNRO, ALICE

Tânăra cerșetoare / Alice Munro; trad. din lb. engleză:

Mariana Piroteală. – București: Litera, 2022

ISBN 978-606-33-8650-3

I. Piroteală, Mariana (trad.)

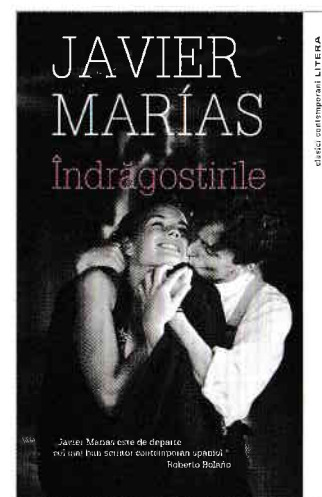
821.111

Lui G. Fn.

CUPRINS

Bătăi de zile mari	7
Privilegiu	39
O jumătate de grepfrut	61
Lebede sălbatice	85
Tânăra cerșetoare	100
Șotia	147
Providența	198
Norocul lui Simon	226
Pe litere	257
Cine te crezi?	278

**Dacă ți-a plăcut această carte,
îți mai recomandăm din aceeași colecție:**

BĂTĂI DE ZILE MARI

O bătaie de zile mari. Așa îi promisese Flo. O să primești o bătaie de zile mari. Cuvintele „de zile mari“ i se tolăneau lui Flo pe limbă, împodobite cu zorzoane. Rose simțea nevoia să-și imagineze totul, să ducă până la capăt gânduri absurde, o nevoie mai puternică decât aceea de a se feri de necazuri, și, în loc să ia în serios această amenințare, medita: cum e o bătaie de zile mari? Își imagina un bulevard mărginit de copaci, o mulțime de spectatori în haine de gală, câțiva cai albi și sclavi negri. Cineva îngenunchea, iar sângele țâșnea fâlfâind ca un stindard. O ocazie deopotrivă sălbatică și splendidă. În viața reală nu erau așa de ceremonioase, și doar Flo încerca să confere evenimentului un aer pretențios de necesitate și regret. Curând, Rose și tatăl ei au trecut peste orice urmă de bună-cuviință.

Tatăl ei era regele neîncoronat al bătailor de zile mari. Corecțiile aplicate de Flo nu erau mare lucru; palme șterse și plesnituri date în pripă, în timp ce era cu gândurile în altă parte. „Nu-mi sta-n drum“, spunea. „Vezi-ți de treabă. Nu te mai uita chiorâș.“

Locuiau în spatele unei băcănii din Hanratty, în Ontario. Erau patru persoane: Rose, tatăl ei, Flo și fratele

vitreg mai mic al lui Rose, Brian. Băcănia era de fapt o casă pe care tatăl și mama lui Rose o cumpăraseră după nuntă ca să deschidă un atelier de tapițerie și reparații de mobilă. Mama ei se putea ocupa de tapițerie. De la cei doi părinți, Rose ar fi trebuit să moștenească mâinile iscusite, afinitatea față de materiale, priceperea la cusut, dar nu s-a întâmplat așa. Era stângace, iar când se strica un lucru, abia aștepta să-l strângă pe fâraș și să-l arunce.

Mama ei murise. Într-o după-amiază, îi spusese soțului:

—Am o senzație foarte greu de descris. Parcă aș avea în piept un ou fiert cu tot cu coajă.

A murit înainte să se lase noaptea, avea un cheag de sânge în plămân. Pe atunci Rose era un biet sugar într-un coș, așa că, desigur, nu-și amintea nimic din toate acestea. Ea auzise de la Flo, care trebuie să fi aflat de la tatăl ei. Flo apăruse la scurt timp după aceea, să se ocupe de pruncul din coș, să-i ia tatăl de bărbat, să deschidă camera din față ca să facă acolo o băcănie. Rose, pentru care casa era dintotdeauna băcănie, care doar pe Flo o cunoscuse drept mamă, considera cele aproape șaisprezece luni pe care le petrecuseră aici părinții ei o perioadă liniștită, mult mai plăcută și ceremonioasă, cu mici nuanțe de belșug. Singurele mărturii ale acelei perioade erau câteva suporturi pentru ouă fierte pe care le cumpărase mama ei, cu un model cu viță-de-vie și păsări, desenate delicat, parcă cu cerneală roșie; modelul începea să se estompeze. Nu mai rămăseseră cărți, haine sau fotografii de la mama ei. Probabil se descotorosise de ele tatăl, că dacă nu, scăpa Flo de ele. Singura poveste pe care o spunea Flo despre mama ei, despre moartea acesteia, mustea de o stranie dușmănie. Flo se delecta cu amănuntele agoniei

și morții: ce spuneau oamenii, cum se împotriveau, cum încercau să se dea jos din pat, cum înjurau sau râdeau (unii făceau și așa), dar când spunea că mama lui Rose pomenise de un ou fiert în piept, dădea comparației un ușor aer ridicol, de parcă mama ei ar fi fost genul de om în stare să creadă că poți înghiți un ou întreg.

Tatăl ei avea un mic atelier în spatele băcăniei, unde repara și recondiționa mobila. Înlocuia tijele din șezutul și spătarul scaunelor, dregea împletitura din nuiiele de răchită, umplea crăpăturile, fixa din nou picioarele, totul admirabil, cu iscusință și ieftin. Asta era mândria lui: să-i uimească pe clienți cu calitatea muncii sale și cu sumele modeste, chiar ridicole pe care le cerea. În timpul Marii Crize oamenii nu-și permiteau să plătească mai mult, dar el și-a păstrat obiceiul pe toată perioada războiului, în anii de prosperitate de după război și până când a murit. Niciodată nu discuta cu Flo cât cerea sau cât i se datora. După moartea lui, Flo a trebuit să descuie atelierul și să scoată tot soiul de crâmpeie de hârtie și plicuri rupte din cârligele mari și urâte pe care le folosea pe post de dosare. Multe nici nu erau socoteli sau chitanțe, ci însemnări despre starea vremii, informații despre grădină, lucruri pe care simțise nevoia să le aștearnă pe hârtie.

Am mâncat cartofi noi pe 25 iunie. Neașteptat.

*Zi întunecată, suntem în anii '80¹, nimic neobișnuit.
Nori de cenușă de la incendiile de pădure.*

¹ Din secolul al XIX-lea. Referire la Ziua întunecată, *Dark Day*, din 19 mai 1780, când cerul a devenit negru în plină zi; a rămas în amintirea locuitorilor din Noua Anglie și estul Canadei, dând naștere unei serii de superstiții. (n.red.)

16 august 1938. *Furtună cumplită, seara. Trăsnit str. Biserica Prez., Turberry. Voia Domnului?*

Opărești căpșunile să iasă acreala.

Totul este viu. Spinoza.

Flo credea că Spinoza era vreo legumă nouă pe care voia s-o cultive, la fel ca broccoli sau vinetele. Adesea încerca ceva nou. I-a arătat peticul de hârtie lui Rose și a întrebat-o dacă știe ce este Spinoza. Rose știa, sau avea o idee, deja era adolescentă la vremea aceea, dar a răspuns că nu. Ajunsese la o vârstă la care nu suporta să afle mai multe despre tatăl ei sau despre Flo; se descotorosea de fiecare lucru nou descoperit cu stânjenală și groază.

În atelier erau o sobă și multe rafturi nefinisate, pline cu cutii de vopsea și lac, șelac și terebentină, borcane cu pensule puse la înmuiat și niște sticle închise la culoare, lipicioase, cu sirop de tuse. De ce ar fi stat un om care tușea încontinuu, ai cărui plămâni fuseseră expuși la gaze în timpul Războiului (care în copilăria lui Rose nu se numea Primul, ci Ultimul Război), să respire vapori de vopsea și terebentină cât e ziua de lungă? Pe atunci, întrebarea aceasta nu se punea la fel de des ca acum. Pe banca din fața băcăniei lui Flo stăteau mai mulți bătrâni din cartier, bârfeau și moțăiau la căldură, iar unii dintre aceștia tușeau și ei tot timpul. De fapt, mureau încet și discret de ceea ce localnicii numeau, fără vreo urmă de revendicare, „boala de la topitorie”. Munciseră toată viața la topitoria din oraș, iar acum stăteau neclintii, cu chipurile gălbejite și descărnate, tușind, chicotind și schimbând obscenități fără ținută precisă despre femeile care treceau pe acolo sau despre oricare fată pe bicicletă.

Din atelier nu venea numai tusea, se auzeau și cuvinte, o mormăială neîntreruptă, plină de reproșuri sau încurajări, de obicei sub nivelul de la care poți distinge sensul. Încetineau când tatăl ei se ocupa de o lucrare complicată, prindeau vesele viteză când el se îndeletnicea cu ceva mai puțin solicitant, șlefua cu șmirghel sau dădea cu vopsea. Uneori se întâmpla să scape dinăuntru câteva cuvinte, care atârnav limpezi și absurde în aer. Când își dădea seama că s-au furișat afară, tușea să disimuleze, înghițea în sec, lăsa să se aștearnă o liniște vigilentă, neobișnuită.

– Macaroane, pepperoni, Botticelli, fasole...

Oare ce însemnau toate lucrurile acelea? Rose le repesta pentru sine. Nu putea să-l întrebe. Omul care rostea acele cuvinte și cel care-i vorbea ei în calitate de tată nu erau una și aceeași persoană, deși păreau să ocupe același spațiu. Ar fi fost o dovadă de prost gust să ia seama la persoana care n-ar fi trebuit să fie acolo, iar el nu i-ar fi iertat-o. Cu toate acestea, ea zăbovea și asculta.

„Turnuri cu turlele în nori”, îl auzise spunând odată.

– Turnuri cu turlele în nori, palate mândre¹.

Era ca o mână care o lovea pe Rose în piept, nu să-i facă rău, ci s-o uluiască, să-i taie răsufarea. Atunci a simțit că trebuie să fugă, să dispară de acolo. Știa că a auzit destul și, în afară de asta, dacă o prindea? Ar fi fost groaznic.

Era la fel ca povestea cu zgomotele din baie. Flo pusese bani deoparte și făcuse o baie, dar nu avusese unde

¹ *Furtuna*, actul IV, scena 1, traducere de Leon D. Levițchi, în W. Shakespeare, *Opere*, vol. 8, Editura Univers, București, 1990, p. 397 (n.red.)

s-o pună decât într-un colț al bucătăriei. Ușa nu se potrivea, pereții erau dintr-un placaj subțire. Drept urmare, cei care vorbeau sau mâncau în bucătărie auzeau până și când rupeai o bucată de hârtie igienică sau când te foiai pe tron. Își știau unii altora glasul măruntaielor, nu numai în momentele cele mai explozive, ci și oftaturile, mârâielile, rugile și afirmațiile cele mai intime. Și erau cu toții foarte pudici. Așa că nimeni nu părea să audă sau să asculte vreodată și nu se făcea niciodată nici o observație. Cel care producea zgomotele în baie nu avea legătură cu cel care ieșea.

Locuiau într-o zonă săracă a orașului. Existau Hanratty și West Hanratty, iar între cele două curgea râul. Aici era West Hanratty. În Hanratty, ierarhia socială începea de la doctori, dentiști și avocați și cobora până la muncitori la topitorie, muncitori în fabrică și căruțași; în West Hanratty, începea de la muncitorii în fabrică și la topitorie și cobora până la marile familii risipitoare de contrabandiști, prostituate și găinari. Rose considera că familia ei stătea cu un picior pe un mal și cu un picior pe celălalt mal, că nu aparținea nici unuia din locuri, dar nu era adevărat. Băcânia era în West Hanratty, în capătul cu case răzlețe al străzii principale. Vizavi erau o fierărie, cu ușile și ferestrele acoperite cu scânduri bătute în cuie de când începuse războiul, și o casă care fusese și ea băcanie cândva. Firma cu Ceai Salada nu fusese dată jos de pe fațadă; rămânea un element de decor semet și interesant, deși nu era nici un ceai Salada de vânzare înăuntru. Era doar o porțiune de trotuar, prea crăpat și înclinat ca să te poți da cu patinele cu roțile, deși Rose tânjea la patine cu roțile și adesea se închipuia trecând

în viteză, cu o fustă cadrilată, agilă și în pas cu moda. Era și un felinar stradal, o floare de tinichea; dotările se opreau acolo, mai rămâneau doar drumuri neasfaltate, porțiuni mlăștinoase, grămezi de gunoi în curți și case cu un aspect straniu datorat încercărilor de a le împiedica să ajungă definitiv o ruină. La unele nu încercase nimeni niciodată. Acestea erau cenușii, roase de vreme, aplecate într-o parte, se prăvăleau într-un peisaj cu gropi împânzite de tufe, iazuri cu broaște, papură și urzici. Însă majoritatea caselor fuseseră peticite cu hârtie gudronată, câteva șindriile noi, foi de tablă, burlane de sobă turtite cu ciocanul, chiar și carton. Asta fusese, desigur, înainte de război, în perioada care mai târziu va fi renumită pentru sărăcia lucie, din care Rose își va aminti lucruri mărunte, mușuroaie cu un aspect sobru, trepte de lemn și o lumină cețoasă, interesantă și ambiguă asupra lumii.

La început, între Flo și Rose s-a instaurat un armistițiu de durată. Personalitatea lui Rose se dezvoltă ca un ananas țepos, dar puțin câte puțin și în secret, mândria neînduplecată și scepticismul s-au suprapus, cu un rezultat care o surprindea chiar și pe ea. Înainte să ajungă la vârsta școlară și cât Brian încă era în cărucior, Rose stătea în băcanie cu amândoi, Flo, așezată pe scaunul înalt din spatele tejghelei, în timp ce Brian dormea lângă fereastră; Rose stătea în genunchi sau pe burtă pe scândurile late și scârțâitoare ale dușumelei, făcându-și de lucru cu creioanele colorate pe bucăți de hârtie maro prea rupte sau cu o formă prea anapoda ca să poată fi folosite la împachetat.

Majoritatea clienților locuiau în casele din jur. Veneau și săteni aflați în drum spre casă, precum și câțiva

locuitori din Hanratty care traversau podul. Unii erau tot timpul pe strada principală, tot intrau și ieșeau din magazine, de parcă ar fi avut datoria de a se așșa mereu și dreptul de a fi primiți cu brațele deschise. De exemplu, Becky Tynde.

Becky Tynde se cocoța pe teigheaua lui Flo și-și făcea loc lângă o cutie deschisă cu fursecuri sfărâmicioase, umplute cu dulceață.

–Sunt bune de ceva? întreba vârând îndrăzneț unul în gură. Când ne dai de lucru, Flo?

–Ai putea să te angajezi la măcelărie, îi răspundea Flo inocentă. Ai putea să muncești la fratele rău.

–La Roberta? pufnea Becky cu un dispreț teatral. Crezi că aș munci la el?

Fratele ei, care se ocupa de măcelărie, se numea Robert, dar deseori i se spunea Roberta din cauza firii lui sfioase și agitate. Becky Tynde râdea. Avea un răs puternic și zgomotos, ca un motor care se repede la tine.

Era o pitică cu capul mare și cu o voce tunătoare, cu fanfaronada asexuată a unei mascote, cu o bască roșie de catifea și un gât strâmb care o obliga să țină capul într-o parte și întotdeauna să se uite în sus și pieziș. Purta niște pantofi cu toc mici și perfect lustruiți, pantofi de femeie adevărată. Rose stătea cu ochii la picioarele lui Becky, căci se temea de restul persoanei ei, de râsul și de gâtul ei. Știa de la Flo că Becky Tynde suferise de poliomielită în copilărie, de aceea rămăsese mică și cu gâtul strâmb. Era greu de închipuit că la început fusese altfel, că fusese normală vreodată. Flo spunea că nu era smintită, că era în toate mințile, la fel ca oricine altcineva, dar știa că i se putea ierta orice.

–Știi că mai demult am stat aici? spunea Becky când o observa pe Rose. Auzi? Cum-îți-zice! Nu stăteam eu aici, Flo?

–Dacă e așa, s-a întâmplat înainte să vin eu, răspundea Flo, de parcă ea nu ar fi știut nimic.

–Asta a fost înainte să se ducă așa rău de răpă cartierul. Să mă ierți că spun așa. Tata și-a construit acolo casa și măcelăria, ba aveam și o livadă de o jumătate de pogon.

–Serios? spunea Flo pe tonul ei lingușitor, plin de falsă amabilitate, umil chiar. Și de ce v-ați mutat dacă era așa de bine?

–Ți-am zis, cartierul s-a dus de răpă.

Becky vâră un fursec întreg în gură dacă avea chef și i se umflau obrazii ca la broască. Niciodată nu spunea mai mult de atât.

Flo era oricum la curent, cine nu era? Toată lumea știa casa din cărămidă roșie cu veranda ieșită în afară și cu livada, ce mai rămăsese din ea, plină de revărsarea obișnuită de lucruri, scaune auto, mașini de spălat, arcuri de pat și vechituri. Casa nu părea niciodată sinistă, în ciuda celor petrecute acolo, deoarece era așa de multă distrugere și haos peste tot pîmprejur.

Bătrânul tată al lui Becky era alt fel de măcelar decât fratele ei, din câte spunea Flo. Un englez irascibil. Și Becky nu moștenise de la el apetitul pentru vorbărie. Nu deschidea niciodată gura. Era un cărpănos, tiranul familiei. După ce Becky s-a îmbolnăvit de poliomielită, nu a mai vrut s-o lase la școală. Rareori o vedeai afară din casă, niciodată în afara curții. Nu voia ca oamenii să se bucure de necazul lui. Așa a declarat Becky la proces. La vremea aceea mama îi murise deja, iar surorile ei erau